

Meerjarenplan bibliotheekwerk 2026-2029

Voorwoord

Voor u ligt het Meerjarenplan Bibliotheekwerk Gemert-Bakel 2026-2029. Dit plan is opgesteld in het kader van de herziene Bibliotheekwet en de bijkomende zorgplicht voor gemeenten. Met deze wetswijziging benadrukt het Rijk het grote belang van de bibliotheek voor de samenleving. Dit belang wordt ook in de gemeente Gemert-Bakel in hoge mate gevoeld. De bibliotheek is inmiddels veel meer dan een plek voor het lenen van boeken. Het is een basisvoorziening voor inwoners. Zo is het een van de weinige laagdrempelige plekken waar iedereen zomaar kan binnenlopen. Een intake of lidmaatschap is niet nodig. Hierdoor is het een plek voor ontmoeting en een praatje. Maar ook een plek voor iedereen om rustig te leren of te werken als dat bijvoorbeeld thuis niet gaat.

Door het laagdrempelige karakter van de bibliotheek is het ook de ideale plaats voor het bieden van extra ondersteuning aan onze inwoners. Zo organiseert Lumens hier onder andere haar belastingsprekuren en het inloopsprekuren voor nieuwkomers. En ontmoeten taalvragers en taalvrijwilligers elkaar in een levendige setting bij het Taalcafé in de bibliotheek. Tevens is het informatiepunt digitale overheid (IDO) hier gevestigd, waar inwoners gratis naar toe kunnen met al hun vragen over digitale zaken.

Daarnaast biedt de bibliotheek diverse mogelijkheden om jezelf te kunnen ontwikkelen. Als wethouder ben ik bijzonder trots op het ruime taalhuisaanbod wat we in Gemert-Bakel aanbieden. Op dit gebied zijn we koploper in onze regio. Door dit aanbod kunnen inwoners grotendeels kosteloos hun basisvaardigheden verbeteren met onder andere taal- en digitale cursussen. Ook worden er diverse activiteiten georganiseerd om verminderde basisvaardigheden te voorkomen. Basisvaardigheden zoals de Nederlandse taal spreken en lezen, rekenen en computeren zijn essentieel om volwaardig deel te kunnen nemen aan de maatschappij. Het taalhuisaanbod is dus een cruciale voorziening om de zelfredzaamheid van onze inwoners te versterken.

Met dit meerjarenplan borgen we de belangrijke plaats die de bibliotheek inneemt in Gemert-Bakel. Tegelijkertijd kijken we met dit plan ook vooruit en verbeteren en versterken we waar nodig. Zo zetten we onder andere in op het nog beter bereiken van de inwoners uit de kleinere kernen van de gemeente. Op die manier waarborgen we dat iedereen in Gemert-Bakel gebruik kan (blijven) maken van het bibliotheekaanbod.

Met vriendelijke groet,

Wilmie Steeghs

Wethouder Zorg, Welzijn, Onderwijs, Kunst & Cultuur

Inhoud

VOORWOORD	2
BEGRIJPelijke SAMENVATTING (B1-NIVEAU)	4
INLEIDING	5
AANLEIDING	5
DE MEERWAARDE VAN EEN MEERJARENPLAN	5
LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN	5
DE ROBUUSTE BIBLIOTHEEK	6
LEESWIJZER	6
UITGANGSPUNTEN VOOR HET MEERJARENPLAN	7
DE WSOB	7
PUBLIEKE WAARDEN	7
LANDELIJK BIBLIOTHEEKCONVENANT	7
WIJZIGING WSOB MET ZORGPLICHT EN NORMENKADER	7
CULTURAL GOVERNANCE CODE EN FAIR PRACTICE CODE	8
VISIESESSIE	9
INWONERPARTICIPATIE	10
VISIE EN AMBITIES	12
VISIE OP BIBLIOTHEEKWERK IN GEMERT-BAKEL	12
AMBITIES	13
LOKALE INVULLING NORMENKADER	16
DE INHOUDELIJKE NORM	16
DE AANWEZIGHEIDSNORM	21
DE BEKOSTIGINGSNORM	22
PROFESSIONEEL BEMENSTE OPENINGSTIJDEN	23
FINANCIËN	25
RIJKSMIDDELEN IN KADER ZORGPLICHT	25
RIJKSMIDDELEN IN KADER INFORMATIEPUNT DIGITALE OVERHEID	26
STRUCTURELE GEMEENTELIJKE SUBSIDIES	27
SUBSIDIEVERSTREKKING EN INDEXERING	29
TARIEVEN	29
ZELFSTANDIGHEID	29
INKOMSTEN UIT EIGEN BEHEER	29
HUISVESTING	29
MONITORING EN VERANTWOORDING	30
BIJLAGE 1: DE ROBUUSTE BIBLIOTHEEK EN HET BIBLIOTHEEK SPECIFIEKE IGLO-MODEL	31
BIJLAGE 2: CIJFERS BASISVAARDIGHEDEN	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
BIJLAGE 3: IMPACT TAALHUIS	37

Begrijpelijke samenvatting (B1-niveau)

De gemeente **Gemert-Bakel** en **Bibliotheek De Lage Beemden** hebben samen een plan gemaakt voor de bibliotheek voor de jaren 2026 tot en met 2029. Dit doen ze omdat de **bibliotheekwet (Wsob)** verandert. De bibliotheek is meer dan alleen een plek om boeken te lenen. Ze helpt ook bij taal, leren, digitale vaardigheden en sociale onderwerpen. Daarom is het belangrijk dat de bibliotheek goed blijft werken en voor iedereen toegankelijk is.

Het standpunt van de gemeente en de bibliotheek is:

De gemeente Gemert-Bakel en Bibliotheek De Lage Beemden werken samen. Ze willen dat iedereen in Gemert-Bakel mee kan doen, kan blijven leren en iets kan betekenen voor anderen. Dat is goed voor de gezondheid en het geluk van de inwoners. Daarom is er in Gemert-Bakel een goede bibliotheek.

De gemeente Gemert-Bakel en Bibliotheek De Lage Beemden werken samen aan een goede bibliotheek. We houden ons daarbij zoveel mogelijk aan de landelijke regels. Maar we denken ook na over wat goed past bij onze gemeente.

Hebben we genoeg bibliotheken?

In Gemert-Bakel hebben we genoeg bibliotheken. Er is één bibliotheek per 17.000 inwoners. In Gemert is er een grote bibliotheek en in Bakel een kleinere.

Wat doet de bibliotheek?

- De bibliotheek organiseert in alle dorpen activiteiten en ze werken samen met alle scholen.
- De bibliotheek heeft veel vrijwilligers die verschillend vrijwilligerswerk doen.
- De bibliotheek organiseert cursussen en activiteiten voor jong en oud, zoals computercursussen, leesclubs, activiteiten voor kinderen waar ze van leren, workshops en taalactiviteiten.
- De bibliotheek organiseert Boekstart, activiteiten voor ouders en jonge kinderen om samen boekjes te ontdekken.
- De Bibliotheek op school is een samenwerking met basisscholen en middelbare scholen om lezen leuker te maken voor kinderen en jongeren.
- De bibliotheek is er voor iedereen.
- De bibliotheek verbetert zichzelf waar nodig.

Wanneer is de bibliotheek open?

De bibliotheek in Gemert is nu 55 uur per week open. Daarvan is er 34 uur iemand van de bibliotheek aanwezig. Op drukke momenten zijn er 10,5 uur per week twee medewerkers. In Bakel is er 6 uur per week iemand aanwezig. Als de bibliotheek naar het nieuwe dorpshuis verhuist in Bakel wordt dat 8 uur per week. Zo kunnen er meer activiteiten komen.

In kleine dorpen komt er vanaf 2026 een bibliotheekbus. Die brengt boeken, informatie en activiteiten naar de dorpen. Ook helpt de bus bij vragen over digitale zaken.

Wat kost de bibliotheek?

Landelijk vinden ze dat we als gemeente Gemert-Bakel €24,- per inwoner aan de bibliotheek moeten besteden. Kosten voor de huisvesting, de Bibliotheek op school, Boekstart en het Informatiepunt Digitale Overheid tellen niet mee. In Gemert-Bakel geven we in 2025 € 16,31 per inwoner uit aan de bibliotheek als we de kosten voor het Taalhuis meetellen. Vanaf 2026 is dit € 19,49. Dit bedrag gaan we niet verhogen omdat de bibliotheek dit plan en de activiteiten die ze doet kan uitvoeren met het geld dat ze nu krijgt

Inleiding

Vanwege de wijziging van de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob) heeft de gemeente Gemert-Bakel in nauwe samenwerking met Bibliotheek De Lage Beemden een meerjarenplan Bibliotheekwerk opgesteld voor 2026-2029. Bibliotheek De Lage Beemden voert het bibliotheekwerk uit voor de gemeentes Gemert-Bakel, Laarbeek en Boekel. In Gemert-Bakel heeft de bibliotheek een centrale vestiging in Gemert en een kleinere vestiging in Bakel. In de afgelopen jaren is Bibliotheek De Lage Beemden een belangrijke en betrouwbare partner gebleken voor de gemeente voor het realiseren van doelen in het sociale domein. Een bibliotheek is inmiddels immers veel meer dan een plek voor het lenen van boeken. Zo heeft de bibliotheek onder andere in 2021 het penvoerderschap voor het Taalhuis Gemert-Bakel op zich genomen.

Het gezamenlijke uitgangspunt van de gemeente Gemert-Bakel en Bibliotheek De Lage Beemden is het bieden van een volwaardige bibliotheekvoorziening voor de inwoners van Gemert-Bakel. Met dit meerjarenplan hebben we kritisch gekeken naar wat een volwaardige bibliotheekvoorziening betekent anno 2026 en voor de lokale situatie van Gemert-Bakel. Dit hebben we vertaald naar een visie, ambities en een lokale invulling van het normenkader van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB). Daarbij zijn ook andere partners van de gemeente en bibliotheek betrokken door middel van een visiesessie. Ook zijn de behoeftes van inwoners meegenomen door gebruik te maken van het behoeftenonderzoek dat Bibliotheek De Lage Beemden heeft uitgevoerd. Met de gemeenten Boekel en Laarbeek is geregeld afstemming over het bibliotheekwerk. Echter is er bewust voor gekozen dit meerjarenplan afzonderlijk op te stellen. De reden daarvoor is de behoefte om een plan te vormen dat naadloos aansluit bij de lokale situatie in Gemert-Bakel. Met dit meerjarenplan sluiten we aan bij het meerjarenbeleidsplan van Bibliotheek De Lage Beemden dat de beleidskeuzes en ambities voor haar gehele werkgebied omvat.

Aanleiding

Het grote belang van de bibliotheek voor de samenleving wordt door de wijziging van de Wsob en de zorgplicht door het rijk benadrukt. De gemeente Gemert-Bakel onderschrijft het belang van een volwaardige bibliotheek die laagdrempelig en toegankelijk is voor alle inwoners van het werkgebied en die een bijdrage levert aan relevante maatschappelijke en educatieve vraagstukken in de gemeente. De Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob) beschrijft dat de afspraken om te werken aan een volwaardige en toegankelijke bibliotheekvoorziening in de gemeente worden vastgelegd in het meerjarenplan.

De Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob) beschrijft de gezamenlijke verantwoordelijkheid van onder meer gemeentebesturen voor een landelijk netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen. Zo staat in de wet beschreven dat buurgemeenten in het netwerk met elkaar overleggen als er een voorgenomen besluit van invloed kan zijn op andere partijen in het netwerk en dat ook de ingezetenen van een gemeente moeten worden gehoord bij het sluiten van een bibliotheek.

De meerwaarde van een meerjarenplan

Het meerjarenplan is de basis voor het opdrachtgeverschap vanuit de gemeente Gemert-Bakel naar Bibliotheek De Lage Beemden voor een periode van vier jaar. In het meerjarenplan worden afspraken vastgelegd die de garantie bieden voor een optimale samenwerking ter bevordering van kwaliteit, efficiëntie en continuïteit van toekomstbestendige bibliotheekvoorzieningen en -diensten in Gemert-Bakel.

Landelijke ontwikkelingen

Een aantal landelijke ontwikkelingen zijn aanleiding geweest om dit meerjarenplan op te stellen. Sinds 2015 is de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob) van kracht. Hierin wordt gesteld

dat een voor ieder toegankelijk openbare bibliotheekvoorziening vijf kernfuncties bevat. Daarnaast handelt de Bibliotheek naar de publieke waarden die in deze wet geborgd zijn. Overheden (OCW, IPO, VNG) en bibliotheekpartijen sluiten periodiek een landelijk Bibliotheekconvenant. Hierin wordt beleidsmatig op hoofdlijnen invulling gegeven aan de maatschappelijke functies van bibliotheken rondom drie grote maatschappelijke opgaven: 1) Geletterde samenleving, 2) Participatie in de informatiesamenleving en 3) Leven lang ontwikkelen.

Sinds 2022 wordt het belang van de openbare volwaardige en toegankelijke bibliotheek door het rijk benadrukt. Door middel van de Spuk-gelden voor het herstellen en versterken van het bibliotheeknetwerk in 2023 en 2024 en de decentralisatie-gelden in 2025 en 2026 (€ 2,95 per inwoner), ontstaan er nieuwe accenten in de financiële en interbestuurlijke verhoudingen in het bibliotheekstelsel.

Door de wijziging van de Wsob, wordt in 2026 de 'bevorderingstaak' omgezet naar een zorgplicht voor gemeenten en provincies. De zorgplicht heeft als doel de kwaliteit van de bibliotheekvoorzieningen in Nederland landelijk en structureel te verhogen. Met deze zorgplicht komen er ook structurele rijksmiddelen.

In de wet wordt een beperkt normenkader voor de zorgplicht opgenomen. Daarom heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) in opdracht van het Rijk een aanvullend normenkader opgesteld. Dit kader geeft aan waar een volwaardige en toegankelijke bibliotheekvoorziening aan zou moeten voldoen. Het normenkader bestaat uit een inhoudelijke norm, die ziet op een continue en periodieke procedure van kwaliteitsborging. Deze norm wordt ondersteund door drie kwantitatieve normen op het gebied van bekostiging, fysieke aanwezigheid en professioneel bemenste openingsuren. Deze normen zijn niet wettelijk verplicht maar vormen wel een uitgangspunt om als gemeente samen met de bibliotheek afspraken vast te leggen over het borgen van een toegankelijke en toekomstbestendige bibliotheekvoorziening.

De robuuste bibliotheek

Om een bijdrage te kunnen leveren aan maatschappelijke opgaven en lokale vraagstukken, is het essentieel dat de bibliotheek wendbaar en flexibel is. Hiervoor moet de bibliotheek een robuuste en solide basis hebben. Daarvoor is het van belang dat de bibliotheken en de activiteiten/diensten die de bibliotheek levert op een adequaat niveau worden gefinancierd. Goed opdrachtgeverschap van de gemeente naar de openbare bibliotheek wordt geborgd met de komst van de zorgplicht. Binnen een gelijkwaardige opdrachtgevers- en opdrachtnemersrol is inzicht in kosten en baten, in relatie tot activiteiten en effecten, gewenst. Om dit te faciliteren maakt de Bibliotheek De Lage Beemden vanaf de financiële verantwoording van 2025 gebruik van het bibliotheek specifieke Iglo-model. Dit model stelt de gemeente en de Bibliotheek in staat om binnen de Iglo-bouwstenen lokale keuzes te maken, die aansluiten op de lokale maatschappelijke vraagstukken en agenda van de gemeente, en vast te stellen uit welke bronnen de financiering moet komen (zie het [hoofdstuk Financiën](#) en bijlage 1).

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk worden de uitgangspunten van het meerjarenplan uiteengezet: De Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob), Publieke waarden, het Landelijk Bibliotheekconvenant, de wijziging Wsob met zorgplicht en normenkader, Cultural Governance Code en Fair Practice Code, de visiesessie en de inwonerparticipatie. Vervolgens worden de visie en de ambities van het plan beschreven. Daarna wordt toegelicht hoe we in de gemeente Gemert-Bakel invulling geven aan een volwaardige bibliotheekvoorziening aan de hand van het normenkader. In het laatste hoofdstuk wordt het financiële kader van het bibliotheekwerk van Gemert-Bakel geschetst.

Uitgangspunten voor het meerjarenplan

De Wsob

De Bibliotheek geeft op grond van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) vorm aan de vijf kernfuncties:

1. ter beschikking stellen van kennis en informatie;
2. bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
3. bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
4. organiseren van ontmoeting en debat;
5. laten kennis maken met kunst en cultuur.

Publieke waarden

De Bibliotheek handelt naar de publieke waarden die in de wet geborgd zijn: onafhankelijkheid, betrouwbaarheid, toegankelijkheid, pluriformiteit en authenticiteit.

Landelijk Bibliotheekconvenant

De Bibliotheek levert in de gemeente Gemert-Bakel een bijdrage aan de drie maatschappelijke opgaven uit het landelijke Bibliotheekconvenant 2024-2027:

1. Geletterde samenleving;
2. Participatie in de (informatie)samenleving;
3. Leven lang ontwikkelen.

Wijziging Wsob met zorgplicht en normenkader

Halverwege 2026 treedt vanuit de wijziging van de Wsob de zorgplicht voor gemeenten en provincies in. In de wet zelf wordt een beperkt normenkader opgenomen. Daarom heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) in opdracht van het Rijk een aanvullend normenkader opgesteld. Deze normen zijn niet wettelijk verplicht maar vormen wel een uitgangspunt om als gemeente samen de bibliotheek afspraken vast te leggen. Hoe we in Gemert-Bakel invulling geven aan de normen is verderop in dit meerjarenplan uitgewerkt. Bij de invulling van de normen stonden twee uitgangspunten voorop:

- Alles wat we doen, moet meerwaarde hebben én meer waarde bieden. We willen niet de norm halen vanwege de norm, maar omdat het waarde heeft of waarde vermeerderd.
- We sluiten aan bij de gemeentelijke doelstellingen. Bibliotheek De Lage Beemden kan bijdragen aan het realiseren van (een deel van) de gemeentelijke doelstellingen op sociaal, maatschappelijk en cultureel gebied.

Samenvatting normenkader

Inhoudelijke norm	Aanwezigheidsnorm	Bekostigingsnorm	Professioneel bemenste openingstijdennorm
• Invulling aan de 5 kerntaken uit de Wsob • Invulling aan de taak om als netwerk het onderwijs te ondersteunen (artikel 8f). • Invulling aan de fysieke verblijfsplaats op basis van waarden als veilige, laagdrempelige, publiek toegankelijk	• Gemeente < 5.000 inwoners: lokaal maatwerk • Gemeente tot 30.000 inwoners: 1 vestiging per max 13.000 inwoners • Gemeente 30.000-90.000 inwoners: 1 vestiging per max 17.000 inwoners • Gemeente > 90.000 inwoners: 1 vestiging per max 28.000 inwoners <i>Deze norm vraagt 180 extra vestigingen (of servicepunten die een vestiging worden)</i>	• Gemeente tot 30.000 inwoners: € 22,- per inwoner • Gemeente 30.000-90.000 inwoners: € 24,- per inwoner • Gemeente > 90.000 inwoners: € 29,- per inwoner Bedragen inclusief de € 3,- rijksgeïndex, exclusief huisvesting, exclusief IDO en exclusief dbos <i>De verwachting is dat 75% van de gemeenten niet aan deze norm zal voldoen.</i>	Professioneel bemenste openingstijdennorm • > 30.000 inwoners: • Centrale vestiging: minimaal 60 uur per week professioneel bemenst open. • Gewone vestiging: minimaal 30 uur per week professioneel bemenst open • < 30.000 inwoners: • Gewone vestiging: minimaal 30 uur per week professioneel bemenst open • (mini)servicepunt: minimaal 8 uur per week professioneel bemenst open

Robuuste bibliotheek: een volwaardige en toegankelijke bibliotheekvoorziening

Een robuuste bibliotheek wordt gezien als een toekomstbestendige bibliotheek die maatschappelijk relevant is. Het is een organisatie die voldoende wendbaar reageert op de behoeften van het publiek, de wensen van subsidiegevers en ontwikkelingen op technologisch gebied. Hiervoor is het van belang dat:

- de Bibliotheek een robuuste organisatie is die goed bereikbaar en toegankelijk is;
- er voldoende en goed gekwalificeerde medewerkers en vrijwilligers zijn;
- de kwaliteit van de dienstverlening hoog is;
- de samenwerking met het lokale en regionale netwerk sterk is en actief wordt gezocht;
- er blijvende aandacht is voor vernieuwing en verandering op basis van de lokale maatschappelijke en educatieve behoeften en opgaven.

Cultural Governance Code en Fair Practice Code

In het gemeentelijke Cultuurbeleid wordt het belang benadrukt van o.a de Code Diversiteit en Inclusie en de Fair Practice Code. Als gemeente stimuleren we Bibliotheek De Lage Beemden dan ook om dit toe te passen:

- De Bibliotheek past de principes van de Code Cultural Governance toe en licht toe hoe zij dat gedaan heeft. Deze code helpt de Bibliotheek om haar organisatie goed te besturen, ervoor te zorgen dat het toezicht goed functioneert en dat er (maatschappelijke) verantwoordelijkheid wordt genomen. Periodiek wordt het toepassen van de Code Cultural Governance geëvalueerd tussen de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht en daar waar nodig verduidelijkt en aangescherpt.
- De Bibliotheek past de principes van de Fair Practice Code toe voor ondernemen en werken in kunst, cultuur en creatieve industrie. Deze gaat uit van vijf kernwaarden: solidariteit, diversiteit, vertrouwen, duurzaamheid en transparantie. Door de code te volgen draagt de Bibliotheek bij aan een eerlijke economische keten, waarin makers en medewerkers eerlijk betaald worden.
- De Bibliotheek past de principes van de Code Diversiteit en Inclusie toe door diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid in haar organisatie te verankeren. Dit is een gedragscode voor de Nederlandse culturele sector om de brede diversiteit van de Nederlandse samenleving te vertegenwoordigen. Deze code helpt de Bibliotheek om bewust om te gaan met diversiteit en inclusie op het gebied van publiek, partners, programma en personeel.
- De Bibliotheek hanteert een transparante bedrijfsvoering en gegevens worden publiekelijk toegankelijk gemaakt via de website.
- De bibliotheekbranche heeft een eigen CAO: CAO Openbare Bibliotheken. Alle medewerkers van de bibliotheekorganisatie zijn conform het functiewaarderingssysteem ingedeeld in deze CAO. Met de vakbonden wordt 2-jaarlijks een nieuwe CAO afgesproken.

Visiesessie

In mei 2025 is er in kader van het meerjarenplan een sessie gehouden met de gemeente, de bibliotheek en lokale partners. Het doel van de sessie was het in kaart brengen van de lokale uitdagingen. Om zo vervolgens in dit meerjarenplan tot een antwoord op deze uitdagingen te komen. De belangrijkste lokale uitdagingen in relatie tot het werk van de bibliotheek die in de visiesessie per doelgroep naar voren kwamen:

NT1-doelgroep (Nederlandstaligen met lage basisvaardigheden)

- Deze doelgroep is moeilijk te bereiken door schaamte, taboe en onbekendheid met aanbod.
- Ze weten niet altijd dat ze bij het Taalhuis of de bibliotheek terecht kunnen.
- Professionals checken niet standaard op basisvaardigheden en verwijzen deze doelgroep daardoor niet altijd actief door.
- Ze kunnen afhaken door overvloedige of te digitale communicatie.

NT2-doelgroep / Statushouders / Anderstaligen

- Taalbarrière bij kinderen en volwassenen belemmert ontwikkeling en participatie.
- Deze doelgroep is moeilijk bereikbaar wanneer ze wonen in de kleine kernen vanwege afstand, gebrek aan vervoer en onbekendheid met het aanbod.
- Er is meer vraag dan aanbod voor deze doelgroep, bijvoorbeeld bij Oekraïners en statushouders.
- Ze weten niet altijd waar ze Nederlands kunnen leren.

Ouders

- Ouders met verminderde basisvaardigheden kunnen hun kinderen digitaal en taalkundig onvoldoende begeleiden.
- Het is moeilijk ouders te bereiken met informatie voor digitale opvoeding of mediawijsheid.
- Het is moeilijk ouders te motiveren voor deelname aan bibliotheekactiviteiten.

Kinderen

- Kinderen krijgen thuis onvoldoende taalaanbod en taalstimulering.
- In kleine kernen zijn kinderen moeilijk bereikbaar door fysieke afstand tot aanbod.
- Voorleesmomenten in kinderopvang zijn lastig door groepsgrootte en onrust.

Jongeren (10-23 jaar)

- Jongeren zijn moeilijk betrokken te houden: snel verlies van interesse.
- Er is weinig motivatie om te lezen of naar de bieb te gaan.
- Digitale geletterdheid en basisvaardigheden gaan achteruit bij jongeren.
- Jongeren hebben geen natuurlijke ontmoetingsplekken of veilige LHBTQ+-ruimte.
- Jongeren vinden moeilijk hulp of weten de weg niet naar het aanbod.
- Er is weinig ruimte voor een maakcultuur – jongeren zijn vooral consumenten.

Ouderen

- De doelgroep heeft vaak lage digitale vaardigheden en daardoor moeite met overheidszaken.
- De doelgroep haakt af bij digitaal aanbod of cursussen.
- Ze weten niet dat informatie/hulp vaak gratis is.
- Fysieke afstand en gebrekkige communicatie vormen drempels.
- Digitalisering leidt tot eenzaamheid en minder ontmoetingen.

Professionals en partners

1. Weinig kennis van het bieb-/taalhuisaanbod; ze verwijzen beperkt door.

2. Signaleringsfunctie richting laaggeletterdheid of kwetsbare groepen wordt beperkt gebruikt.
3. Ze weten elkaar niet goed te vinden, samenwerking is versnipperd of tijdelijk.
4. Ze vinden het lastig om signalen van inwoners op te halen en over te dragen.

Algemeen: inwoners van kleine kernen

- Activiteiten en communicatie zijn vaak gericht op centrale locaties.
- Ze worden onvoldoende bereikt door afstand en gebrek aan aanbod in de kern zelf.
- Onbekendheid met het aanbod belemmert deelname.

Inwonerparticipatie

Ten behoeve van de ontwikkeling van haar meerjarenbeleidsplan 2026-2029, dat mede als input voor dit meerjarenplan dient, heeft de bibliotheek aan inwoners en bibliotheekleden gevraagd hoe hun ideale bibliotheek eruit zou moeten zien, hoe de bibliotheek relevant voor hen kan zijn en hoe zij de bibliotheek ervaren. Medio 2024 deed de bibliotheek onderzoek naar behoeften en wensen onder verschillende doelgroepen, zoals ouders met kinderen in de basisschoolleeftijd en mensen die in het buitengebied van Gemert-Bakel wonen. Daaruit kwamen de volgende aanbevelingen naar voren:

- Inwoners en doelgroepen nog meer mee laten praten over de bibliotheekdienstverlening. Inmiddels is er een klankbordgroep van moeders met kinderen in basisschoolleeftijd gevormd, aan wie de bibliotheek ideeën voor activiteiten voorlegt en die als ambassadeur voor de bibliotheek optreden.
- Activiteiten aanbod nog meer afstemmen op doelgroepen, bijvoorbeeld meer differentiatie in onderwerpen en vormen van activiteiten (lezing, verdiepende workshop, activiteiten die ontmoeting en gesprek bevorderen zoals de ontmoetmiddagen i.s.m. Lumens en activiteiten die leren en ontmoeten combineren zoals het Klik&Tik Café).
- Samenwerken met/op plekken waar de doelgroep zich al bevindt. Bijvoorbeeld bij de sport- of buurtvereniging, of bij een beroepsvereniging zoals de ZLTO.
- Verrijk en moderniseer de collectie. Zo is i.s.m. het Commanderie College in 2024 al gestart met een Engelstalige jeugdcollectie, dit jaar is daar ook Engelstalige collectie voor volwassenen aan toegevoegd.
- Ga aan de slag met de beleving, sfeer en bewegwijzering in de bibliotheken in Gemert en Bakel. Mensen willen het bibliotheekbezoek graag beleven als een uitje op een plek waar het fijn vertoeven is, met lekkere zit-, werk- en leesplekjes, goede koffie, uitnodigende sfeer voor kinderen en makkelijk het boek kunnen vinden wat je zoekt. In opmaat naar de uitvoering van dit meerjarenplan is al gestart met een inrichtingsplan voor de genoemde verbeteringen in de bibliotheken in Gemert en Bakel.

In maart 2025 vroeg de bibliotheek haar nieuwsbrieflezers (circa 3.500 e-mailadressen van bibliotheekleden) wat ze van de bibliotheek vinden. De woordwolk hieronder laat zien dat veel mensen de bibliotheek ervaren als een fijne, rustige plek met vriendelijk personeel. Tegelijk werden ook verbeterpunten genoemd, zoals de inrichting, privacy en het aanbod. De bibliotheek is al aan de slag met vernieuwingen, zoals een meer gevarieerde collectie en een make-over van de bibliotheekvestigingen in Gemert en Bakel. De bevindingen zijn ook voorts meegenomen in het bepalen van de ambities en invulling van de bibliotheekdienstverlening in dit meerjarenplan. Zo werken we stap voor stap aan een nog betere bibliotheek voor iedereen.

We vroegen onze nieuwsbrieflezers wat ze van Bibliotheek De Lage Beemden vinden.

De woordwolk laat zien dat veel mensen de bibliotheek ervaren als een fijne, rustige plek met vriendelijk personeel. Daar zijn we trots op! Tegelijk horen we ook verbeterpunten, zoals de inrichting, privacy en het aanbod. We nemen die signalen serieus en zijn al aan de slag met vernieuwingen, zoals een meer gevarieerde collectie en een make-over van onze bibliotheekvestigingen. Zo werken we stap voor stap aan een nog betere bibliotheek voor iedereen.

Visie en ambities

Visie op Bibliotheekwerk in Gemert-Bakel

Binnen de gemeente Gemert-Bakel werken we onder andere vanuit het programma Stevige Sociale Basis. De visie van dit programma luidt:

Iedereen in Gemert-Bakel kan meedoen, zich ontwikkelen binnen zijn of haar mogelijkheden en aan de samenleving bijdragen. Dit heeft een positief effect op het welzijn en de gezondheid van onze inwoners. Iedereen doet er toe, ongeacht leeftijd, genderidentiteit, beperking, cultuur en achtergrond.

Uit deze visie komen drie ambities voort:

1. Meer inzet op een gezond en actief leven

Preventie, bevorderen gezonde en actieve leefstijl en verbeteren mentale gezondheid.

2. Betere kansengelijkheid

Bevorderen basisvaardigheden, bestaanszekerheid, inclusieve gemeente en terugdringen gezondheidsachterstanden.

3. Steviger netwerk

Bevorderen informeel netwerk, samenwerking (in-)formeel netwerk, langer zelfstandig wonen, kleinschalig en dichtbij. Dorps- en wijkgericht werken.

Bibliotheek De Lage Beemden is voor de gemeente Gemert-Bakel een onmisbare partner voor het realiseren van deze ambities. De bibliotheek biedt de inwoners van Gemert-Bakel de mogelijkheid hun basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale-, maar ook burgerschapsvaardigheden) te ontwikkelen. Daarnaast is de bibliotheek een laagdrempelige plek voor ontmoeting en ontspanning. Bibliotheek De Lage Beemden verwoordt dit als volgt in haar visie en missie:

Visie: De Bibliotheek zit in het hart van de samenleving

Bibliotheek De Lage Beemden is een plek waar iedereen zich kan ontwikkelen. We willen dat alle inwoners over voldoende taal-, digitale- en informatievaardigheden beschikken om volwaardig mee te doen in de maatschappij. Daarnaast stimuleren we creativiteit, verbeeldingskracht en verbondenheid.

Missie: Lezen, verhalen vertellen, leren & betrouwbare informatievoorziening vormen de basis

Met een open houding en verbonden met inwoners en samenwerkingspartners geeft de Bibliotheek ruimte om jezelf met plezier te ontwikkelen, om anderen te ontmoeten en om te ontspannen.

We werken vanuit onze basis: lezen, verhalen vertellen, leren, betrouwbare informatie verstrekken en bijdragen aan (digitaal) burgerschap. De Bibliotheek verrijkt en versterkt de samenleving.

Om deze rol te kunnen blijven vervullen, is het van belang dat de bibliotheek van Gemert-Bakel een volwaardige en toegankelijke bibliotheekvoorziening is. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) hebben in opdracht van het Rijk een normenkader opgesteld waar een volwaardige en toegankelijke bibliotheekvoorziening aan zou moeten voldoen. Daarentegen is het ook een lokale aangelegenheid om te bepalen wat een volwaardige bibliotheekvoorziening betekent voor Gemert-Bakel. We geven daarom onze eigen kleur aan het streven naar deze normen.

Samengevat, is de visie van dit meerjarenplan daarom:

Gemeente Gemert-Bakel en Bibliotheek De Lage Beemden werken er samen aan dat iedereen in Gemert-Bakel kan meedoen, zich kan ontwikkelen binnen zijn of haar mogelijkheden en aan de samenleving kan bijdragen. Dit heeft een positief effect op het welzijn en de gezondheid van onze inwoners. Daarom beschikken we over een voor Gemert-Bakel volwaardige bibliotheekvoorziening.

Ambities

De bibliotheken in Gemert en Bakel beschikken over een gevarieerde collectie boeken en tijdschriften die aansluit op de behoeften van inwoners en bijdraagt aan meer leesplezier. De bibliotheek biedt in haar bibliotheekvestigingen maar ook op andere passende plekken in de gemeente een breed aanbod aan cursussen en activiteiten op het gebied van basisvaardigheden, digitaal burgerschap, kunst en cultuur, ontmoeting en debat. Tegelijkertijd zien we ook kansen voor verdere ontwikkeling, daarom stellen we ambities op. Deze sluiten aan bij de ambities van het Meerjarenbeleidsplan van Bibliotheek de Lage Beemden:

Lezen als basis voor ontwikkeling

Lezen is cruciaal voor persoonlijke groei en maatschappelijke participatie. Met gerichte ondersteuning, een sterke samenwerking en een collectie die aansluit op de behoeften van inwoners richten de gemeente en bibliotheek zich op de volgende doelen:

- We werken samen in het Taalhuis om inwoners te helpen hun basisvaardigheden te verbeteren. De laaggeletterdheid in Gemert-Bakel onder volwassenen (16-75 jaar) is ... Zie [bijlage 2](#) voor een toelichting op de cijfers over basisvaardigheden. Zie [bijlage 3](#) voor de impact die het Taalhuis maakt.
- We maken lezen leuker: We vergroten het (voor)leesplezier en de leesvaardigheid van kinderen en jongeren tot 18 jaar, waardoor zij sterker staan in een toekomst waarin taalvaardigheid onmisbaar is.
- We werken samen met gezinnen en scholen: Door samen te werken met gezinnen en scholen en een doorlopende leeslijn vanaf de vroege jeugd tot volwassenheid te creëren. Hiermee versterken we de taalvaardigheid en de toekomstkansen van kinderen.
- We zorgen voor boeken die passen bij wat mensen willen lezen: Onze gevarieerde en afgestemde collectie sluit beter aan op de behoeften van inwoners, wat bijdraagt aan meer leesplezier en hogere uitleencijfers.
- We helpen leraren en pedagogisch medewerkers om beter les te geven in lezen en beter voor te lezen: We bevorderen de kennis en passie voor (voor)lezen bij professionals, zodat zij ook structureel bijdragen aan een rijke en stimulerende taal- en leesomgeving.

Versterken van digitale inclusie en digitale vaardigheden

De samenleving wordt steeds meer digitaal en wij willen dat iedereen mee kan doen. Sommige mensen hebben moeite met computers en internet of missen de basisvaardigheden om ermee te werken. Kinderen en jongeren lijken hun weg online makkelijk te vinden, maar zijn zich niet altijd bewust van de digitale sporen die ze achterlaten of de betrouwbaarheid van de informatie die ze tegenkomen. Met programma's voor jongeren, ouderen en scholen zorgt de bibliotheek ervoor dat mensen handiger worden in de digitale wereld. Zo helpen we hen om informatie te vinden, veilig online te zijn en kritisch na te denken over wat ze zien en lezen:

- Digitale inclusie voor iedereen: We maken digitale vaardigheden en technologie toegankelijk voor alle leeftijden. Zo kan iedereen meedoen in de digitale samenleving.
- We leren jongeren om verstandig om te gaan met de digitale wereld: We helpen jongeren om een goede balans te vinden tussen online zijn, offline sociaal contact, school, beweging en rust.
- We maken mensen zelfstandiger in de digitale wereld: Met cursussen en trainingen geven we mensen meer zelfvertrouwen en zelfstandigheid in de digitale wereld. De Bibliotheek is dé plek om digitale vaardigheden te ontwikkelen.
- Sterker burgerschap en democratisch bewustzijn: We leren mensen kritisch nadenken en betrouwbare informatie herkennen. Met onze programma's over democratie en digitaal burgerschap zorgen we voor een goed geïnformeerde samenleving.

- We helpen scholen met lessen over mediabewuste informatievaardigheden: We bieden workshops en lesprogramma's voor scholen. Zo helpen we leerkrachten en leerlingen om digitaal vaardig en bewust te worden.

Een leven lang ontwikkelen

Leren stopt niet na school. We willen iedereen helpen om zich te blijven ontwikkelen in een wereld die steeds verandert. De bibliotheek is een inspirerende plek voor een leven lang leren. Met aandacht voor basisvaardigheden, gezondheid en vitaliteit, verschillende meningen en ideeën en kunst en cultuur helpen we mensen groeien en met elkaar verbinden. Dit zijn onze belangrijkste doelen:

- We maken het makkelijk voor mensen om te leren: We helpen mensen om hun basisvaardigheden te verbeteren, zodat ze beter kunnen meedoen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. Ook verwijzen we door naar samenwerkingspartners die extra ondersteuning kunnen bieden.
- We helpen mensen beter worden in taal: We bieden speciale ondersteuning, zodat ook laagtaalvaardigen en anderstaligen de kans krijgen om volwaardig mee te doen in de samenleving
- We stimuleren mensen om te blijven leren: We zorgen voor een breed aanbod, zodat mensen zich zowel persoonlijk als professioneel kunnen blijven ontwikkelen en voorbereid zijn op veranderingen in technologie en maatschappij.
- We bevorderen de vitaliteit en zingeving van senioren: We organiseren activiteiten die senioren helpen om fysiek en mentaal fit te blijven. Hierdoor voelen zij zich gewaardeerd en kunnen zinvol deelnemen aan de samenleving.
- We laten mensen kennismaken met verschillende meningen en ideeën: We bieden toegang tot informatie vanuit verschillende invalshoeken. Zo helpen we mensen om kritisch na te denken, empathie te ontwikkelen en democratische waarden te behouden.
- We gebruiken kunst en cultuur om mensen te inspireren: We maken kunst en cultuur toegankelijk voor iedereen, zodat mensen zich op een creatieve en persoonlijke manier kunnen blijven ontwikkelen.

De bibliotheek nog dichterbij onze inwoners

De bibliotheek is een inspirerende en toegankelijke ontmoetingsplek waar inwoners samenkomen, leren en ontspannen. Door samenwerkingen met inwoners en lokale partners en een breed aanbod aan activiteiten bevorderen we verbinding, betrokkenheid en creativiteit. We komen dichterbij de inwoners door ook activiteiten buiten de Bibliotheek te organiseren. We werken samen met gemeenten en andere organisaties, zoals het Taalhuis. De Bibliotheek is vaker open en we zetten in op een divers team. Zo sluiten we beter aan bij de verschillende behoeften van onze gemeenschap:

- We gaan nog meer naar de mensen in de kleine kernen toe: In mei 2025 is er in het kader van dit meerjarenplan een sessie gehouden met de gemeente, de bibliotheek en lokale partners om lokale knelpunten op te halen. Het voornaamste knelpunt dat naar voren kwam was de fysieke afstand van de kleine kernen van de gemeente naar de bibliotheek (zie [Lokale ontwikkelingen](#)). Dit belemmert inwoners om van het aanbod gebruik te maken. Daarom komt de bibliotheek zoveel mogelijk naar de kleine kernen toe. Dat doen we al met de Bibliotheek *op school*, cursusaanbod en activiteitenprogrammering. Daar voegen we een bibliotheekbus aan toe. Zo kunnen de inwoners van de kleine kernen op een laagdrempelige manier meer gebruik maken van het bibliotheekaanbod. Onder het kopje [Professioneel bemenste openingstijden](#) staat beschreven hoe hier invulling aan gegeven wordt.
- We ontwikkelen samen: We werken met inwoners en lokale partners aan programma's die aansluiten bij de behoeften van de gemeenschap.
- We verbinden mensen met elkaar: We brengen inwoners samen en stimuleren gezamenlijke initiatieven. Dit zorgt voor een sterkere gemeenschap.
- We zijn een leuke plek voor vrije tijd: We bieden inspirerende en leerzame activiteiten voor ontspanning en persoonlijke groei.

- We zorgen ervoor dat iedereen toegang heeft tot de bibliotheek: We zijn bereikbaar voor iedereen. Ook voor mensen in afgelegen gebieden of kwetsbare doelgroepen.
- We zijn een aantrekkelijke plek: Met een breed aanbod aan activiteiten maken we de Bibliotheek een relevante en fijne plek om te ontdekken, leren en elkaar te ontmoeten.
- We maken van de bibliotheek een inspirerende omgeving: We creëren sfeervolle en stimulerende ruimtes die uitnodigen.

Lokale invulling normenkader

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe we in Gemert-Bakel invulling geven aan een volwaardige bibliotheekvoorziening aan de hand van het normenkader.

De inhoudelijke norm

De inhoudelijke norm is kwalitatief van aard en bevat in een procedure die minimale invulling geeft aan de term 'volwaardigheid' en goed opdrachtgeverschap van de gemeente en de opdrachtnemersrol vanuit de Bibliotheek. Dit goede opdrachtgeverschap bestaat uit het periodiek opstellen van een gemeenschappelijk gedragen meerjarenplan conform de inhoudelijke norm, zoals beschreven in dit document.

Lokale invulling van de 5 kerntaken uit de Wsob in de gemeente Gemert-Bakel

- Een centrale bibliotheekvestiging in Gemert als centrumdorp in de gemeente. Met een uitnodigende sfeer, duidelijke bewegwijzering, goede faciliteiten zoals werk- en leesplekken, leestafel, computer- en printfaciliteiten, en horeca via De Eendracht.
- Een kleine bibliotheekvestiging in Bakel om de afstand naar de bibliotheek vanuit de kleine kernen te verkleinen, met een basiscollectie voor jeugd en volwassenen en de mogelijkheid om reserveringen vanuit de andere vestigingen van Bibliotheek De Lage Beemden op te halen.
- Aanwezigheid in alle kernen door middel van de Bibliotheek *op school* (die in een aantal kernen ook toegankelijk is voor kinderen en dorpsbewoners die niet op de betreffende school zitten) en activiteitenprogrammering.
- Samenwerking met lokale partners, zoals Cultuurhuis De Eendracht, Kunstlokaal, De Bunker, Heemkundekring en Lumens.
- Een uitnodigende plek voor inwoners om hun kennis, passie of hobby een podium te geven, en samen met de Bibliotheek activiteiten te organiseren of als gastcollectioneur bij te dragen.
- Een uitnodigende plek voor inwoners die een bijdrage willen leveren als vrijwilliger. Van opruimen in de bibliotheek tot taalmaatje, van cursusbegeleider tot re-integratieplek, van klusjesvrijwilliger tot vrijwilliger bij activiteiten op scholen, Bibliotheek De Lage Beemden biedt als vrijwilligersorganisatie veel variatie en ruimte voor vrijwilligers.
- Een breed aanbod aan cursussen en activiteiten op het gebied van basisvaardigheden, kunst en cultuur, ontmoeting en debat. Een greep uit het aanbod:
 - o Cursus Klik&Tik en het Klik&Tik cafe, om de basis van computeren en internetten te leren.
 - o Cursussen Digisterker en Digivitaler, om te leren werken met DigiD en digitale zorgportalen.
 - o Informatiepunt Digitale Overheid
 - o Literair café en Kunstcafé
 - o Taalcafé en taalmaatjes
 - o Taalhuis projecten en samenwerkingen, zoals de VoorleesExpress en Taalmaatjes Kansrijke Start
 - o Kennisfabrieken (jeugd) en Kenniscafé's (volwassenen)
 - o Lokale doorvertaling van landelijke campagnes zoals de Boekenweek, Maand van de Geschiedenis, Kinderboekenweek, Nationale Voorleesdagen, Voorleeswedstrijd i.s.m. de basisscholen, landelijke BoekStartdag, MediaUkkieDagen, Week tegen Eenzaamheid en Wereldalzheimerdag
 - o Schrijfworkshops, Verhalentafels en Filmavonden
 - o BabyBieb, DreumesBieb en PeuterBieb
 - o Vakantielezen en Zomerlezen
 - o Boekendienst aan huis, voor wie niet zelf naar de bibliotheek kan komen

Lokale invulling van de ondersteuning van voorschool, onderwijs en kinderopvang

Bibliotheek De Lage Beemden zet in op een doorgaande leeslijn voor kinderen van 0-16 jaar. Hiervoor zet ze de landelijke programma's BoekStart en Bibliotheek *op school* in.

Daarnaast wordt vanuit het Taalhuis met het onderwijs en de kinderopvang samengewerkt aan de maatschappelijke opgave om laaggeletterdheid aan te pakken. Dat doet het Taalhuis onder andere met de projecten School en mijn kind en de VoorleesExpress. Zie hiervoor het Meerjarenplan Basisvaardigheden 2025-2029.

BoekStart

Visie Bibliotheek De Lage Beemden op taalontwikkeling en voorlezen

Leesplezier start met boekplezier. Hierbij zijn boeken spiegels op jezelf en vensters op de wereld die zorgen voor meer reflectie op jezelf en begrip voor de ander. Met BoekStart draagt de bibliotheek bij aan gelijke kansen voor alle kinderen in hun werkgebied. De bibliotheek zorgt voor een goede basis in taal en digitale geletterdheid voor kinderen van 0 tot 4 jaar in hun werkgebied. Ze doen dit door de focus te leggen op het creëren van een voorlees- en leescultuur in het gezin en de kinderopvang. Deze wordt versterkt op de basisschool door inzet van de Bibliotheek *op school*. Hierdoor kunnen kinderen zich als lezers blijven ontwikkelen, gestimuleerd door hun opvoeders en professionals. Tenslotte maakt de bibliotheek opvoeders en professionals bewust van het belang van mediaopvoeding en reikt hiervoor bruikbare informatie aan.

BoekStart dienstverlening

BoekStart koffertje en collectie	BoekStart programmering	BoekStart coach	BoekStart in de kinderopvang
Doelgroep: ouder	Doelgroep: ouder	Doelgroep: professional/ouder	Doelgroep: professional
Ouders en hun baby's zo vroeg mogelijk met boeken en het (voor)lezen daarvan in aanraking te brengen door ze te binden aan de plaatselijke Bibliotheek.	Ouders en hun baby's intensief met boeken, (voor)lezen daarvan en mediaopvoeding in aanraking te brengen door ze te binden aan de plaatselijke Bibliotheek.	Aansluiten op plekken waar de doelgroep (ouders en/of professionals) aanwezig is om ze te voorzien van informatie en tips rondom boeken, (voor)lezen en mediaopvoeding.	Kinderen van 0-4 jaar, via hun pedagogisch medewerkers, intensief met boeken, (voor)lezen en mediaopvoeding in aanraking te laten komen.
- Brief nieuwe ouders vanuit de gemeente - Kennismaking met de leesmediacoach op het consultatiebureau, uitnodiging naar	Activiteiten in de bibliotheek: - BabyBieb - DreumesBieb - PeuterBieb - Landelijke BoekStartdag - Nationale Voorleesdagen - MediaUkkieDagen	- BoekStart op het consultatiebureau - Centering zwangerschap samenwerking met verloskundigen - Deelname netwerk Kansrijke Start - Aanhaken op vragen van professionals (niet	Zie tabel hieronder

de bibliotheek-vestiging.		zijnde kinderopvang) en aansluiten bij andere netwerken	
---------------------------	--	---	--

BoekStart in de Kinderopvang Doelgroep: professional

Doel: Kinderen van 0-4 jaar, via hun pedagogisch medewerkers, intensief met boeken en lezen in aanraking laten komen.

Basispakket	Aanvullend pakket	Losse diensten
Training voorleescoördinator	Bibliotheek monitor	Bieb op de groep
Training interactief voorlezen (1x per jaar op inschrijven)	Begeleiding voorleesplan	Advies op maat (o.b.v. uurtarief, bijv. over meertaligheid, inrichting/voorleessituatie, collectieanalyse, ouderbetrokkenheid stimuleren, thema uitwerken).
Netwerkbijeenkomst 2x per jaar	Jaarlijks accountgesprek	Voorlezen is een feest
Nieuwsbrief met daarin collectietips, inrichtingstips etc.		Ouderavond op locatie
Managersoverleg 1x per jaar		Boekpromotie (proeverij) voor pm-ers
Instellingsabonnement		Training interactief voorlezen incompany
Coördinatie-uren		

De dienstverlening BoekStartkoffertje en –collectie, BoekStart programmering en BoekStart Coach worden bekostigd uit gemeentelijke subsidie. Voor de dienstverlening BoekStart in de kinderopvang wordt het basispakket bekostigd uit een combinatie van gemeentelijke subsidie en een bijdrage van de instellingen. Het aanvullende pakket en de losse diensten worden volledig bekostigd door de instellingen.

Bibliotheek op school in primair en secundair onderwijs

Visie Bibliotheek De Lage Beemden op leesbevordering en leesplezier

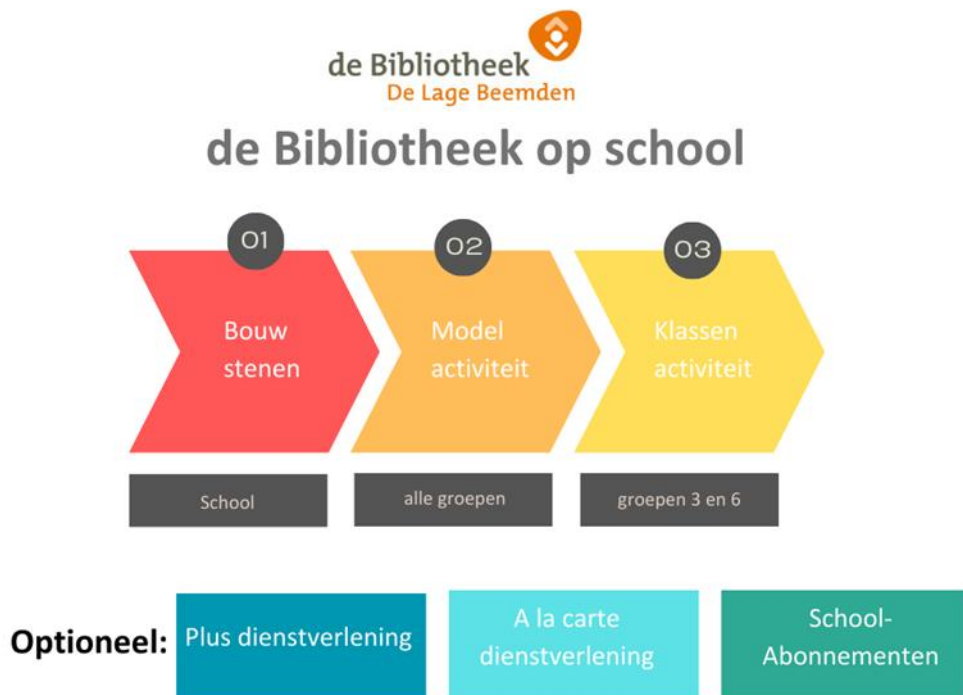
We zorgen voor gemotiveerde en competente lezers. We bereiken dit door het overbrengen van de juiste kennis, houding en gedrag bij professionals (leerkrachten en pedagogisch medewerkers). Vanuit

draagvlak en eigenaarschap stimuleren professionals hun kinderen en brengen ze context en samenhang aan.

Uitgangspunten dienstverlening

- De lees- en mediacoach van de bibliotheek is een gespecialiseerde generalist die de professionals op school in hun kracht zet, en hen stimuleert om het zelf te doen.
- Het aanbod is erop gericht om professionals het zelf te laten uitvoeren.
- De inhoud en kosten van onze dienstverlening zijn transparant.

Dienstverleningsmodel primair onderwijs

De basisdienstverlening (de bouwstenen van de Bibliotheek *op school*) wordt deels bekostigd met gemeentelijke subsidie en deels door een bijdrage vanuit de onderwijsinstellingen. De modelactiviteiten, klassenactiviteiten en optionele aanvullende dienstverlening worden bekostigd door de onderwijsinstellingen.

Dienstverleningsmodel secundair onderwijs

De inhoud van de dienstverlening is gebaseerd op bovenstaande bouwstenen van de Bibliotheek op school. Voor de invulling van de dienstverlening worden maatwerkafspraken gemaakt met de onderwijsinstelling. De dienstverlening wordt volledig bekostigd door de onderwijsinstelling. Bibliotheek De Lage Beemden werkt sinds 2017 samen met Commandijrj College Doregraaf op basis van een samenwerkingsovereenkomst voor onbepaalde tijd. Bibliotheek De Lage Beemden werkt op projectbasis samen met Commandijrj College Macropedius.

Dichtbij en toegankelijk voor iedereen

De bibliotheek wil dat alle inwoners in hun werkgebied gemakkelijk toegang hebben tot een bibliotheek met een brede dienstverlening. De bibliotheek is er voor iedereen die hier woont, werkt of leeft. Dankzij de locaties in multifunctionele accommodaties, zelfbedieningsfaciliteiten en de inzet van vrijwilligers, is de bibliotheek laagdrempelig en toegankelijk. In de komende periode richt de bibliotheek zich op:

- ***Vernieuwde bibliotheekvestigingen***
Bibliotheek De Lage Beemden verbetert de inrichting, beleving en routing in de bibliotheek in Gemert. De bibliotheek in Bakel gaat verhuizen naar een nieuwe multifunctionele accommodatie. Beide ontwikkelingen bieden kansen om de dienstverlening en samenwerkingen te versterken en nog meer inspirerende bibliotheekruimtes te creëren.
- ***Zichtbaarheid van activiteiten***
De bibliotheek laat zien wat ze doet, zowel binnen als buiten bibliotheeklocaties. Zo vergroten ze de herkenbaarheid en betrokkenheid bij de gemeenschap.

Borging van de publieke waarden van de Bibliotheek

Bibliotheek De Lage Beemden handelt naar de publieke waarden die in de wet geborgd zijn:

1. **Onafhankelijkheid:** We laten ons niet leiden door politieke, religieuze of commerciële belangen. We zijn er voor iedereen, met extra aandacht voor kwetsbare groepen.
2. **Betrouwbaarheid:** We bieden betrouwbare kennis en informatie, belichten onderwerpen vanuit meerdere invalshoeken en stimuleren kritisch denken.

3. **Toegankelijkheid:** We zijn laagdrempelig en gastvrij. We hebben ruime openingstijden, lage tarieven, soepele voorwaarden en een gebruiksvriendelijke online bibliotheek.
4. **Pluriformiteit (veelzijdigheid):** We bieden een breed en gevarieerd aanbod, zodat iedereen zich herkent en meedoet.
5. **Authenticiteit:** We voldoen aan het auteursrecht. Dat betekent dat onze collectie alleen werken bevat die we volgens het auteursrecht mogen uitleenen aan onze klanten of online beschikbaar mogen stellen.

Een stevige basis voor Bibliotheek De Lage Beemden

De komende jaren werkt de bibliotheek verder aan een toekomstbestendige organisatie. Dit doen ze door te zorgen voor financiële transparantie, kwaliteit, maatschappelijke impact en een krachtig team.

Ze zorgen ervoor dat de bibliotheek goed bereikbaar en toegankelijk is voor iedereen. Dit kan alleen met voldoende deskundige medewerkers en betrokken vrijwilligers. Ook huisvesting speelt een belangrijke rol. Daarom blijven ze werken aan locaties die uitnodigend en goed bereikbaar zijn.

Een wendbaar en divers team

Om voorbereid te zijn op de vragen van morgen, investeert de bibliotheek in de ontwikkeling van haar organisatie en medewerkers. Dit vraagt om een voortdurende afstemming van kennis en vaardigheden op actuele trends en de strategische opdrachten voor de Bibliotheek. De focus ligt op:

- Voorbereid zijn op de vragen van morgen: De bibliotheek zorgt ervoor dat de medewerkers steeds nieuwe vaardigheden ontwikkelen. Wendbaarheid, netwerken, innovatie en het leggen van verbindingen met inwoners en partners zijn hierbij essentieel. Het is belangrijk dat medewerkers niet alleen hun eigen taken zien, maar ook het grotere geheel.
- Sterke digitale vaardigheden: De bibliotheek helpt medewerkers hun digitale vaardigheden te verbeteren, met extra aandacht voor kunstmatige intelligentie (AI). Zo blijven zij goed voorbereid op nieuwe technologieën en ontwikkelingen.
- Flexibel en veerkrachtig personeel: De bibliotheek zorgt voor voldoende ruimte binnen functies en contracten, zodat medewerkers flexibel inzetbaar zijn. Dit biedt kansen om nieuwe kennis op te doen, vaardigheden te ontwikkelen en door te groeien binnen de organisatie.
- Stevig leiderschap: Het managementteam krijgt de juiste ondersteuning om strategische uitdagingen aan te gaan en sterk leiderschap te tonen.

De komende jaren blijft de bibliotheek investeren in opleidingen en deskundigheidsbevordering. Ze besteden extra aandacht aan mentale veerkracht en een gezonde werk-privébalans. Daarnaast zet de bibliotheek in op diversiteit: een team dat een afspiegeling is van onze gemeenschap maakt de bibliotheek sterker en inclusiever.

Kwaliteitszorg

Bibliotheek De Lage Beemden monitort hun doelen. Ze verantwoorden hun keuzes en uitgaven en gebruiken de PDCA-methodiek (Plan-Do-Check-Act) om de kwaliteit te bewaken. Dit doen ze onder andere door de jaarlijkse aanlevering van kerncijfers op grond van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob), inhoudelijke en financiële rapportages, tevredenheidsonderzoeken bij medewerkers en klanten, accountantscontroles en certificeringsaudits aan de Koninklijke Bibliotheek (KB). De KB heeft de taak om de verantwoording voor het landelijke bibliotheekstelsel op grond van de Wsob te verzorgen.

De aanwezigheidsnorm

De aanwezigheidsnorm is kwantitatief van aard, geeft invulling aan de term 'toegankelijkheid' en leidt tot voldoende volwaardige vestigingen nabij inwoners, waardoor toegankelijkheid tot een bibliotheekvoorzienig gewaarborgd is. De normen die gesteld worden zijn:

- Gemeente <5.000 inwoners: lokaal maatwerk
- Gemeente tot 30.000 inwoners: 1 vestiging per max 13.000 inwoners
- Gemeente 30.000-90.000 inwoners: 1 vestiging per max 17.000 inwoners
- Gemeente > 90.000 inwoners: 1 vestiging per max 28.000 inwoners

In Gemert-Bakel voldoen we aan de gestelde aanwezigheidsnorm van 1 vestiging per 17.000 inwoners met een centrale bibliotheek in Gemert en een kleinere vestiging in Bakel.

De bekostigingsnorm

De bekostigingsnorm is kwantitatief van aard, geeft invulling aan de term 'garantie' en leidt tot garantie van voldoende vestigingen nabij inwoners. Er is een financiële norm per inwoner vastgesteld om te garanderen dat een volwaardige bibliotheekvoorziening kan worden aangeboden aan elke inwoner. Deze financiële norm is exclusief de kosten voor huisvesting, de Bibliotheek *op school*, Boekstart en het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd:

- Gemeente tot 30.000 inwoners: €22,- per inwoner
- Gemeente 30.000-90.000 inwoners: €24,- per inwoner
- Gemeente > 90.000 inwoners: €29,- per inwoner

Bekostigingsnorm 2025

De gemeente Gemert-Bakel kent in 2025 een exploitatiesubsidie toe aan de bibliotheek van 588.762,-. Dit is inclusief huisvesting, een deel Bibliotheek *op school* dienstverlening (scholen betalen zelf ook mee aan de dienstverlening), een deel BoekStart dienstverlening (BoekStart koffertje, BoekStart op het consultatiebureau en BoekStart programmering in de bibliotheek) en een deel Taalhuis subsidie voor de taken die de bibliotheek in 2021 heeft overgenomen van de LEV Groep. Als we de subsidie voor deze onderdelen uit de totale exploitatiesubsidie halen, blijft voor de bibliotheekvoorziening 353.429,- over. Dat is omgerekend € 11,24 per inwoner (o.b.v. 31.435 inwoners in 2025). Ofwel de helft van de bekostigingsnorm voor gemeentes tot 30.000 inwoners.

Exploitatiesubsidie	588.762,-
Huisvesting	-/- 82.799,-
Taalhuis dienstverlening door de bibliotheek (overname taken LEV: coördineren en organiseren van het Taalcafé, de conversatielessen, de taalmaatjes (inburgeraars) inclusief het inzetten van vrijwilligers en voor het organiseren en uitvoeren van de workshop Herkennen & Doorverwijzen; uitvoering/coördinatie van activiteitenprogrammering voor het Taalhuis vanuit de bibliotheek, beheren mailbox info adres, contact onderhouden met partners, bewustwording rondom laaggeletterdheid vergroten) naast het Meerjarenplan Basisvaardigheden.	-/- 43.081,-
Bibliotheek <i>op school</i>	-/- 69.522,-
BoekStart	-/- 39.931,-
Structurele gemeentelijk exploitatiesubsidie t.b.v. de bibliotheekdienstverlening	353.429,-

Er valt wat voor te zeggen om de subsidie voor de aanpak van laaggeletterdheid/basisvaardigheden mee te rekenen in de bekostigingsnorm. Immers met deze investering draagt de gemeente bij aan alle drie de maatschappelijke opgaven (geletterde samenleving, meedoen in de informatiesamenleving en leven lang ontwikkelen). Hoewel we ons richten op bepaalde doelgroepen is de dienstverlening in het Meerjarenplan Basisvaardigheden toegankelijk voor alle inwoners in de gemeente. Als we dit doen, ontstaat het volgende plaatje:

Exploitatiesubsidie bibliotheekdienstverlening	353.429,-
Structurele subsidie Taalhuis dienstverlening bibliotheek naast Meerjarenplan Basisvaardigheden	43.081,-

Doelsubsidie Meerjarenplan Basisvaardigheden	116.219,-
Totaal	512.729,-

512.729,- / 31.435 inwoners = 16,31 per inwoner. Er zou dan nog € 5,69 per inwoner ofwel € 178.841,- aan exploitatiesubsidie per jaar bij moeten komen om aan de bekostigingsnorm te voldoen.

Bekostigingsnorm 2026

Vanaf 2026 wordt de subsidie voor Bibliotheek De Lage Beemden structureel verhoogd met € 100.000,- zodat de uitbreidingen die met de SPUK herstelgeldten zijn ingezet voortgezet kunnen worden (zie hoofdstuk [Financiën](#)). Deze verhoging kan worden bekostigd vanuit Rijksmiddelen. Hiermee resteert er vanaf 2026 nog een bedrag van € 78.841,- om aan de bekostigingsnorm te voldoen.

Toewerken naar de bekostigingsnorm

Voor nu zien we geen aanleiding om verder toe te werken naar de bekostigingsnorm. Bibliotheek De Lage Beemden kan de huidige werkzaamheden uitvoeren binnen de op dit moment beschikbaar gestelde subsidies zie hoofdstuk [Financiën](#). Aanleiding tot eventuele veranderingen in de bekostiging (buiten de indexerings) in de toekomst kunnen zijn:

- Toe- of afname van taken van Bibliotheek De Lage Beemden in Gemert-Bakel.
- Verandering in de voorwaarden voor een robuuste bibliotheekvoorziening die nodig is om de bibliotheekdienstverlening te blijven uitvoeren (voor een omschrijving van de robuuste bibliotheek, zie ook bijlage 1.).

Professioneel bemenste openingstijden

De openingstijdennorm is kwantitatief van aard, geeft invulling aan de term 'toegankelijkheid en volwaardigheid' en leidt tot een toegankelijke en volwaardige bibliotheekvoorziening. Er is een minimaal aantal uur dat een bibliotheek vestiging professioneel bemenst moet zijn om als basisvoorziening mee te tellen:

Gemeenten met meer dan 30.000 inwoners:

- Centrale vestiging: minimaal 60 uur per week professioneel bemenst open.
- Gewone vestiging: minimaal 30 uur per week professioneel bemenst open.

Gemeenten met minder dan 30.000 inwoners:

- Gewone vestiging: minimaal 30 uur per week professioneel bemenst open.
- (Mini)servicepunt: minimaal 8 uur per week professioneel bemenst open.

Op dit moment is de bibliotheek in Gemert minimaal 55 uur per week geopend, waarvan 34 uur per week professioneel bemand en voor 10,5 uur dubbele professionele bemensing op drukke tijdstippen. In Bakel is er 6 uur per week professionele bemensing.

Gezien het feit dat het aantal inwoners in Gemert-Bakel nét boven de grens van 30.000 ligt, is het de vraag of we de normen voor grote gemeentes als uitgangspunt moeten nemen. Met de huidige professionele bemensing in Gemert en in Bakel samen en de ruime onbemande openingstijden in Gemert, voldoen we aan de norm voor een gewone vestiging. Toewerken naar de norm voor een centrale vestiging zou bijna een verdubbeling van de professionele bemensing betekenen. Dat past niet bij de schaalgrootte en behoefte in de gemeente Gemert-Bakel.

Wel is er meerwaarde in een uitbreiding van professionele bemensing in Bakel. Uit het behoeftenonderzoek van de bibliotheek kwam naar voren dat klanten graag willen dat het bezoek aan de bibliotheek met hun kinderen een uitje is. Door meer bemensing is het mogelijk om ook meer activiteiten in de bibliotheek aan te bieden. Voor deze uitbreiding hanteren we als uitgangspunt de

norm van 8 uur professionele bemensing voor een servicepunt. Deze uitbreiding past bij de verhuizing van de bibliotheek Bakel naar de nieuw te bouwen MFA Bakel. Met ruimere bemande openingstijden en meer activiteiten zorgen we ervoor dat het een levendige MFA wordt. De bibliotheek gaat schuiven in haar eigen uren om dit te verwezenlijken. Uren waarop het erg rustig is in de bibliotheek in Gemert, kunnen ingezet worden voor de bibliotheek in Bakel. De verdere invulling wordt vormgegeven tijdens de gesprekken over de exploitatie van de nieuwe MFA Bakel.

Tenslotte biedt een uitbreiding in bemensing voor activiteitenprogrammering in de kleine kernen ook meerwaarde (zoals beschreven in het [hoofdstuk Visie en ambities](#)). Uit de visiesessie met lokale partners en in het behoeftenonderzoek van de bibliotheek onder verschillende doelgroepen komt naar voren dat activiteiten en voorzieningen veelal centraal georganiseerd zijn en dat inwoners in de kleine kernen onvoldoende worden bereikt door afstand en gebrek aan aanbod in de kern zelf. De bibliotheek is al aanwezig in de kleine kernen door middel van de Bibliotheek op school. Daarnaast programmeren ze al een deel van hun activiteiten in de kleine kernen. Op basis van de uitkomsten van de visiesessie en het behoeftenonderzoek breiden we dit aanbod uit met een bibliotheekbus, die de brede dienstverlening van de bibliotheek naar de kleine kernen toe brengt. Inwoners kunnen bij de bibliotheekbus onder andere terecht voor het Informatiepunt waar ze vragen kunnen stellen over digitale ondersteuning en de digitale overheid. Daarnaast worden vanuit hier voorleesactiviteiten, creatieve activiteiten of activiteiten voor het hele gezin georganiseerd. Tevens kunnen er boeken en tijdschriften worden geleend. Ook biedt de bibliotheek in de kleine kernen ondersteuning van activiteiten die door dorpsbewoners worden georganiseerd, of een aanvulling op de activiteiten in de kindcentra. Zo zorgen we voor zichtbaarheid van de bibliotheek en haar aanbod. De bibliotheekbus vormt hiermee een ontmoetingsplek in de kleine kernen en een vindplaats voor mensen met een ondersteuningsvraag. Zij kunnen vanuit hier doorverwezen worden naar onder andere cursussen van het Taalhuis. Als vervolg op dit meerjarenplan wordt de inzet van de bibliotheekbus in de kleine kernen verder uitgewerkt, zodat deze inzet in 2026 kan starten.

Financiën

Rijksmiddelen in kader zorgplicht

In kader van de (aanloop naar) de zorgplicht heeft de rijksoverheid financiële middelen aan gemeentes beschikbaar gesteld. In onderstaande tabel staat weergegeven wat dit betekent voor gemeente Gemert-Bakel en hoe de middelen worden ingezet.

Jaar	Type	Bedrag	Hoe worden de middelen ingezet?
2024, 2025	Specifieke uitkering herstel bibliotheken (SPUK herstelgelden).	€ 152.596,- voor 2 jaar.	De middelen zijn voor het versterken van de bibliotheekvoorziening in Gemert- Bakel De middelen worden ingezet voor: • Uitbreiding met bemenste openingstijden op alle doordeweekse middagen, op maandagavond, woensdagochtend, vrijdagavond en zaterdag + 10,5 uur per week • Verdubbeling van professionele bemensing op maandag en woensdagmiddag en op zaterdagochtend + 10,5 uur per week • Uitbreiding van activiteitenprogrammering + 3 uur per week • Scholing van (nieuwe) professionals • Investering in collectie
2025	Decentralisatie uitkering	€ 100.000,-	De middelen worden ingezet voor verbetering van de inrichting voor diverse doelgroepen, bewegwijzering en sfeer van de bibliotheek in Gemert, verbetering van de inrichting van de bibliotheek in Bakel (waarbij meubilair straks meegenomen kan worden naar de nieuwe locatie in de MFA Bakel) en een bibliotheekbus om zo de kleine kernen beter te bedienen.
2026	Decentralisatie uitkering	€ 100.000,-	De middelen worden gebruikt om de exploitatiesubsidie van de bibliotheek te verhogen zodat de uitbreidingen die met de SPUK herstelgelden zijn ingezet voortgezet kunnen worden.
Vanaf ingang zorgplicht structureel	Structurele rijksmiddelen ten behoefte van de uitvoering van de zorgplicht via het gemeentefonds	€ 100.000,-	De middelen worden gebruikt om de exploitatiesubsidie van de bibliotheek te verhogen zodat de uitbreidingen die met de SPUK herstelgelden zijn ingezet voortgezet kunnen worden.

Rijksmiddelen in kader Informatiepunt Digitale Overheid

Bij het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) kan iedereen terecht met vragen over de digitale overheid. Dit kan in Bibliotheek Gemert tijdens bemande openingstijden in de bibliotheek, bij het Taalcafé op maandagavond en bij het Digipunt op dinsdag-, woensdag- en donderdagmiddag. Bij Bibliotheek Bakel kan dit tijdens bemande openingstijden en op dinsdagochtend. Daarnaast organiseert de bibliotheek in dit kader spreekuren met de naam Thee & Telefoon en workshops/lezingen.

Gemeenten hebben sinds 2023 de regie over het IDO en ontvangen daarvoor een specifieke uitkering van de rijksoverheid (SPUK). Ze zijn verplicht deze uitkering te besteden aan de financiering van de lokale bibliotheken voor de realisatie en instandhouding van het IDO en de promotie ervan.

Vanaf 2026 wordt de SPUK omgezet naar een Decentralisatie Uitkering (DU). Bij deze overheveling wordt door het ministerie 10% bezuinigd. Daarnaast valt de verplichting voor gemeenten weg om het geld te besteden aan het IDO. De gemeente Gemert-Bakel blijft deze DU bestemmen voor het IDO zodat de dienstverlening doorgezet kan worden.

Subsidie	Subsidiebedrag	Waar komen de middelen vandaan?	Hoe worden de middelen ingezet?
Informatiepunt digitale overheid (IDO)	2025: € 31.153 2026: € 28.038	Specifieke uitkering Rijksoverheid ter hoogte van € 31.153. Vanaf 2026 wordt dit een decentralisatie-uitkering ter hoogte van € 28.038.	De middelen worden o.a. ingezet voor: - De bemensing van de inloop in de bibliotheekvestigingen. - Het organiseren van workshops/ lezingen en de spreekuren Thee & Telefoon. - Trainingen van medewerkers en vrijwilligers. - De inzet van een IDO-coördinator. - Communicatie/PR.

Structurele gemeentelijke subsidies

De gemeente Gemert-Bakel subsidieert Bibliotheek De Lage Beemden structureel op 2 verschillende onderdelen:

Subsidie	Subsidiebedrag 2025	Waar komen de middelen vandaan?	Wat gebeurt er met de middelen?														
Structurele exploitatie subsidie bibliotheek	€ 588.762	Algemene middelen gemeente Gemert-Bakel	Bibliotheek De Lage Beemden voert hiermee het bibliotheekwerk uit zoals beschreven in haar meerjarenbeleidsplan (zie beleidsplan 2026-2029). Uit de exploitatiesubsidie worden de onderstaande onderdelen bekostigd (o.b.v. begroting 2025).														
			<table><tr><td>Huisvesting</td><td>82.799,-</td></tr><tr><td>Taalhuis¹</td><td>43.081,-</td></tr><tr><td>Bibliotheek <i>op school</i>¹</td><td>69.522,-</td></tr><tr><td>Boekstart¹</td><td>39.931,-</td></tr><tr><td>Collectie boeken en tijdschriften in de bibliotheken Gemert en Bakel</td><td>77.120,-</td></tr><tr><td>Bedrijfsvoering (waaronder bestuurs- en organisatiekosten, administratie, controlling en automatisering)</td><td>128.356,-</td></tr><tr><td>Personele inzet² t.b.v. bibliotheekdienstverlening gemeente Gemert-Bakel (waaronder bibliotheekmedewerkers, programmamakers, lees- en mediacoaches, medewerkers sociale werkvoorziening, flexibele schil, inzet voor Wegwijzer Gemert-Bakel, office management, directie en management)</td><td>449.067,-</td></tr></table>	Huisvesting	82.799,-	Taalhuis ¹	43.081,-	Bibliotheek <i>op school</i> ¹	69.522,-	Boekstart ¹	39.931,-	Collectie boeken en tijdschriften in de bibliotheken Gemert en Bakel	77.120,-	Bedrijfsvoering (waaronder bestuurs- en organisatiekosten, administratie, controlling en automatisering)	128.356,-	Personele inzet ² t.b.v. bibliotheekdienstverlening gemeente Gemert-Bakel (waaronder bibliotheekmedewerkers, programmamakers, lees- en mediacoaches, medewerkers sociale werkvoorziening, flexibele schil, inzet voor Wegwijzer Gemert-Bakel, office management, directie en management)	449.067,-
			Huisvesting	82.799,-													
			Taalhuis ¹	43.081,-													
			Bibliotheek <i>op school</i> ¹	69.522,-													
			Boekstart ¹	39.931,-													
			Collectie boeken en tijdschriften in de bibliotheken Gemert en Bakel	77.120,-													
			Bedrijfsvoering (waaronder bestuurs- en organisatiekosten, administratie, controlling en automatisering)	128.356,-													
			Personele inzet ² t.b.v. bibliotheekdienstverlening gemeente Gemert-Bakel (waaronder bibliotheekmedewerkers, programmamakers, lees- en mediacoaches, medewerkers sociale werkvoorziening, flexibele schil, inzet voor Wegwijzer Gemert-Bakel, office management, directie en management)	449.067,-													
¹ Dit betreft overigens niet de volledige kosten van Taalhuis, Bibliotheek <i>op school</i> en BoekStart, omdat de bibliotheek voor de uitvoering hiervan aanvullend op de exploitatiesubsidie ook doelsubsidies verwerft en/of de dienstverlening deels betaald wordt door de afnemers hiervan (kinderopvang en onderwijs).																	
² Dit betreft totale personele inzet in de gemeente Gemert-Bakel, bekostigd uit zowel exploitatiesubsidie, als doelsubsidies, als door afnemers betaalde dienstverlening. Bedrag is exclusief personele inzet die al is inbegrepen in de uit de exploitatiesubsidie bekostigde inzet voor Taalhuis.																	

			Bibliotheek <i>op school</i> en BoekStart zoals in de betreffende regels hierboven is weergegeven.
Meerjarenplan Basisvaardigheden	€116.219	Algemene middelen gemeente Gemert- Bakel	Het Taalhuis Gemert-Bakel geeft haar activiteiten o.a. vorm volgens het meerjarenplan basisvaardigheden. Bibliotheek DLB is de penvoerder van het taalhuis en ontvangt daarom de middelen voor de uitvoering van het meerjarenplan.

Iglo-model

Het bibliotheek specifieke Iglo-model is ontwikkeld door Berenschot en biedt bibliotheken de mogelijkheid om meer inzicht te kunnen geven in hun kosten en baten. Op deze manier kan beter het gesprek gevoerd over wat bepaalde taken van de bibliotheek kosten. In bijlage 1 wordt dit model verder toegelicht. Bibliotheek De Lage Beemden gaat vanaf 2026 het ingevulde Iglo-model toevoegen bij de jaarlijkse verantwoording van de exploitatiesubsidie.

Subsidieverstrekking en indexering

Bibliotheek de Lage Beemden dient jaarlijks voor 31 maart een subsidieaanvraag aan voor het jaar daarna. De gemeente beoordeelt deze en kent de subsidie voor de ingang van het desbetreffende jaar toe. Bibliotheek de Lage Beemden geeft bij de subsidieaanvraag jaarlijks aan of er noodzaak is voor het indexeren van het subsidiebedrag. Het uitgangspunt van deze indexering is de consumentenprijsindex (cpi).

Indien de gemeente de voorgenomen subsidiebedragen substantieel lager beschikbaar wil stellen, dan informeert ze Bibliotheek De Lage Beemden daar tijdig over. De gevolgen van een dergelijk voornemen worden besproken in een overleg tussen de gemeente en de bibliotheek. Daarbij worden onderling afspraken gemaakt naar alle redelijkheid en billijkheid en met inachtneming van artikel 4:51 van de Algemene wet bestuursrecht. De gemeente informeert ook de gemeentes Boekel en Laarbeek hierover, aangezien het gevolgen kan hebben voor de dienstverlening van de bibliotheek in deze gemeenten.

Tarieven

De abonnementstarieven van Bibliotheek De Lage Beemden worden jaarlijks zelfstandig door de bibliotheek vastgesteld. Voor minima is er een gratis abonnement beschikbaar op vertoon van de door de gemeente uitgegeven inkomensverklaring.

De bibliotheek maakt maatwerkafspraken met instellingen en organisaties die gebruik maken van producten en diensten van de bibliotheek.

Zelfstandigheid

Het staat de Bibliotheek vrij de toegekende subsidie binnen de bepalingen van de gemeentelijke subsidieverordening en binnen de voorwaarden die aan de subsidieverlening zijn verbonden, te besteden.

Inkomsten uit eigen beheer

De bibliotheek verwerft eigen inkomsten uit o.a. contributie voor bibliotheekabonnementen, verkoop van afgeschreven boeken, vergoeding voor print- en kopieerservice, ticketverkoop voor activiteiten. Dit zijn kleine bedragen die in de algemene middelen vloeien, waaruit bijvoorbeeld kantoorartikelen e.d. worden betaald. Inkomsten uit projecten voor scholen worden ingezet voor ontwikkeling van nieuwe projecten voor- en dienstverlening aan scholen. Hetzelfde geldt voor inkomsten uit ticketverkoop voor activiteiten. Deze dienen voor een (vaak gedeeltelijke) opvang van de gemaakte kosten. Het staat de Bibliotheek vrij andere activiteiten te ontplooiën en andere inkomsten te verwerven binnen het beleid van de Bibliotheek dan in dit meerjarenplan of in de subsidiebeschikking worden gedefinieerd.

Huisvesting

De gemeente financiert de huisvestingskosten van de bibliotheek via de exploitatiesubsidie. Voor de locatie in Gemert in de Eendracht heeft de bibliotheek een huurovereenkomst met de gemeente. Daarin zijn afspraken vastgelegd over o.a. de huurprijs, indexatie, verrekening energiekosten met De Eendracht en onderhoud. Voor de locatie in Bakel in woonzorgcentrum de Wilberdries heeft de bibliotheek een huurcontract met de Zorgboog. Wanneer de bibliotheek verhuist naar de nieuw te bouwen MFA Bakel zullen zij na alle waarschijnlijkheid een huurovereenkomst aangaan met de beheerstichting van de MFA.

Monitoring en verantwoording

Als gemeenten monitoren we of Bibliotheek De Lage Beemden de verstrekte subsidie rechtmatig en efficiënt besteedt. Dit doen we aan de hand van de bestuurlijke overleggen met de bibliotheek en de Taalhuis-partners. Ook beoordelen we ieder jaar het jaarverslag, de jaarrekening en de verantwoording van het IDO en het Meerjarenplan Basisvaardigheden.

Om haar eigen kwaliteit te waarborgen werkt Bibliotheek De Lage Beemden met de PDCA-methodiek (Plan-Do-Check-Act). In kader hiervan zorgt de bibliotheek voor een jaarlijkse aanlevering van kerncijfers op grond van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob), inhoudelijke en financiële rapportages, tevredenheidsonderzoeken bij medewerkers en klanten, accountantscontroles en certificeringsaudits. Daarnaast volgen ze de Governance Code Cultuur en de Fair Practice code.

Bijlage 1: De robuuste bibliotheek en het bibliotheek specifieke Iglo-model

Wat is de robuuste bibliotheek?

Om een bijdrage te kunnen leveren aan lokale maatschappelijke vraagstukken, is het van belang dat de Bibliotheek wendbaar en flexibel in kan spelen op deze vraagstukken en veranderende omstandigheden. Hiervoor moet de Bibliotheek een robuuste en solide basis hebben. In het rapport 'De robuuste bibliotheek'¹ introduceert Berenschot de term 'robuuste bibliotheek'. Een omschrijving van de robuuste bibliotheek die aansluit op het kabinetsbeleid zoals beschreven in de inleiding, is een toekomstbestendige bibliotheek die maatschappelijk relevant is. Het is een organisatie die voldoende wendbaar reageert op de behoeften van het publiek, de wensen van subsidiegevers en ontwikkelingen op technologisch gebied.

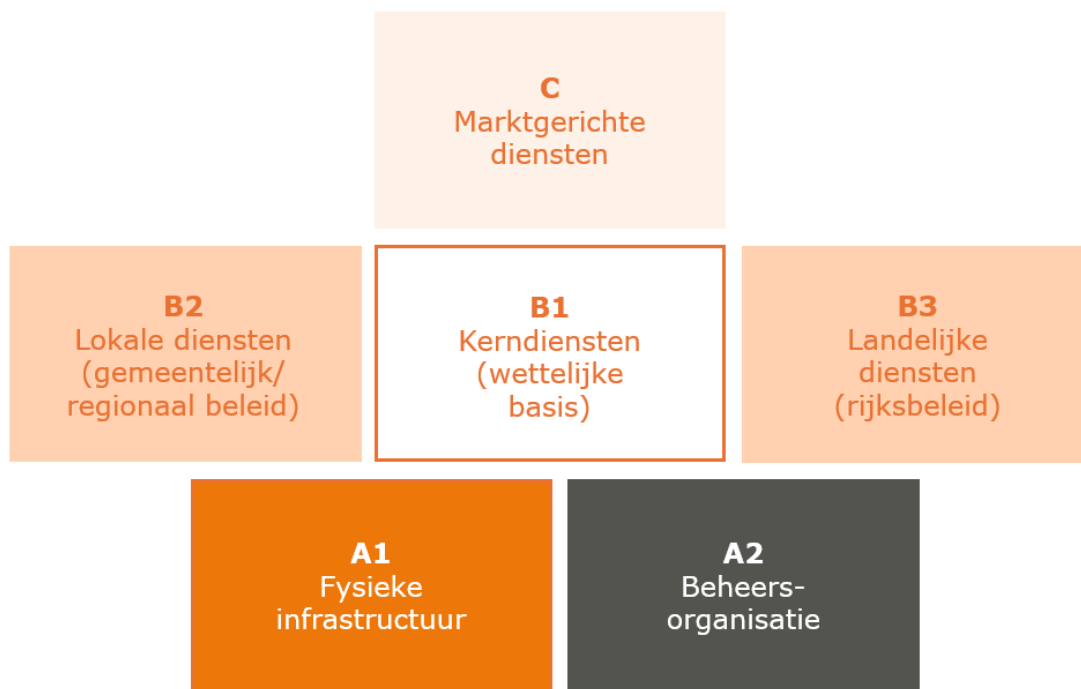
Daarvoor is het van belang dat de bibliotheken en de activiteiten, diensten die de bibliotheek levert op een adequaat niveau worden gefinancierd. Goed opdrachtgeverschap van gemeenten naar de openbare bibliotheek wordt geborgd met de komst van de zorgplicht. Binnen een gelijkwaardige opdrachtgevers- en opdrachtnemersrol is inzicht in kosten en baten, in relatie tot activiteiten en effecten, gewenst.

Het bibliotheek specifieke Iglo-model

Naarmate de dienstverlening van bibliotheken omvangrijker wordt en het aantal financieringsbronnen toeneemt, groeit de behoefte aan specifieke toerekening van kosten en baten aan producten en diensten. Om deze financiële transparantie te faciliteren heeft de Bibliotheek De Lage Beemden ervoor gekozen het door Berenschot ontwikkelde Bibliotheek specifieke Iglo-model in gebruik te nemen. Als aanvulling op het verantwoorden van (gemeentelijke) subsidiegelden en dienstverlening via de jaarrekening en het jaarverslag zoals tot nu gebruikelijk is.

Het Iglo-model stelt de gemeente en de Bibliotheek in staat om binnen de Iglo-bouwstenen lokale keuzes te maken, die aansluiten op de lokale maatschappelijke vraagstukken en agenda van de individuele gemeente, en vast te stellen uit welke bronnen de financiering moet komen. Het Iglo-model bestaat uit drie noodzakelijke en vier aanvullende bouwstenen, zoals weergegeven in onderstaand figuur.

¹ De robuuste bibliotheek – Gids richting een toekomstgerichte bibliotheek in elke gemeente, 7 juni 2023, Berenschot.

Het Bibliotheekspecifieke Iglo-model

Vanuit het gedachtegoed van het Iglo-model wordt er onderscheid gemaakt tussen enerzijds de exploitatie van de voorzieningen (A1 en A2) en anderzijds de kosten en baten van die diensten zelf (B1, B2, B3 en C).

A1 – Fysieke infrastructuur (noodzakelijk)

Gebouw, zalen, boekenkasten, techniek, klimaatbeheersing, kantoorruimte, etc.

A2 – Beheersorganisatie (noodzakelijk)

Personele bezetting (management, administratie, boekhouding) en materiele beheers aspecten zoals automatisering.

Zonder invulling van A1 en A2 bestaat er geen bibliotheekvoorziening. Hoe steviger en stabielere deze basis wordt ingevuld, des te meer diensten deze basis kan dragen. Bij een te smalle basis valt het hele bouwwerk om. Hier staan geen eigen inkomsten tegenover, deze vereist publieke financiering.

B1 – Kerndiensten (noodzakelijk)

Informatiemiddelen, collectie, collectiebeheerders, etc. Om de wettelijke bibliotheekfuncties zoals beschreven in paragraaf 2.1.1 te kunnen vervullen en bereikbaar en toegankelijk te zijn voor inwoners.

B1 is noodzakelijk omdat hiermee minimaal aan de Wsob wordt voldaan en in de toekomst ook aan de zorgplicht. Zonder deze basisdienstverlening heeft de bibliotheek geen maatschappelijke meerwaarde en dus geen bestaansrecht. Er zijn eigen inkomsten in de vorm van contributie, maar publieke financiering is vereist, in de vorm van een structurele exploitatiesubsidie.

B2 – Lokale diensten (lokaal of regionaal beleid, optioneel)

Diensten die vanuit de lokale en/of regionale overheid (gemeenten, stedelijke regio's,

provincies) via lokale bibliotheekvoorzieningen worden geleverd, zoals gemeentelijke beleidsprogramma's gericht op maatschappelijke opgaven zoals onderwijs en welzijn.

Dergelijke dienstverlening komt voort uit lokale en/of regionale behoeften en beleid. Er wordt gebruik gemaakt van de fysieke bibliotheekvoorzieningen in dorpen en wijken. Financiering komt voort uit verschillende bronnen, voornamelijk vanuit programmatische gelden c.q. projectsubsidies vanuit de lokale en regionale overheden.

B3 – Landelijke diensten (nationaal beleid, optioneel)

Diensten die vanuit de rijksoverheid via het netwerk van lokale bibliotheekvoorziening worden geleverd, zoals maatschappelijke programma's gericht op kansenongelijkheid en Informatiepunten Digitale Overheid.

Dergelijke dienstverlening is niet (overal) verplicht, maar vergroot de maatschappelijke betekenis van de fysieke bibliotheekvoorziening aanzienlijk. Financiering komt voort uit verschillende bronnen, voornamelijk uit programmatische gelden vanuit de rijksoverheid.

C – Marktgerichte diensten (optioneel)

Het staat bibliotheken vrij om de beschikbare fysieke voorzieningen te benutten voor het leveren van diensten tegen betaling, waarmee eigen inkomsten kunnen worden gegenereerd.

Er wordt wel gebruik gemaakt van de (gesubsidieerde) voorzieningen maar er gaat geen subsidie naar toe.

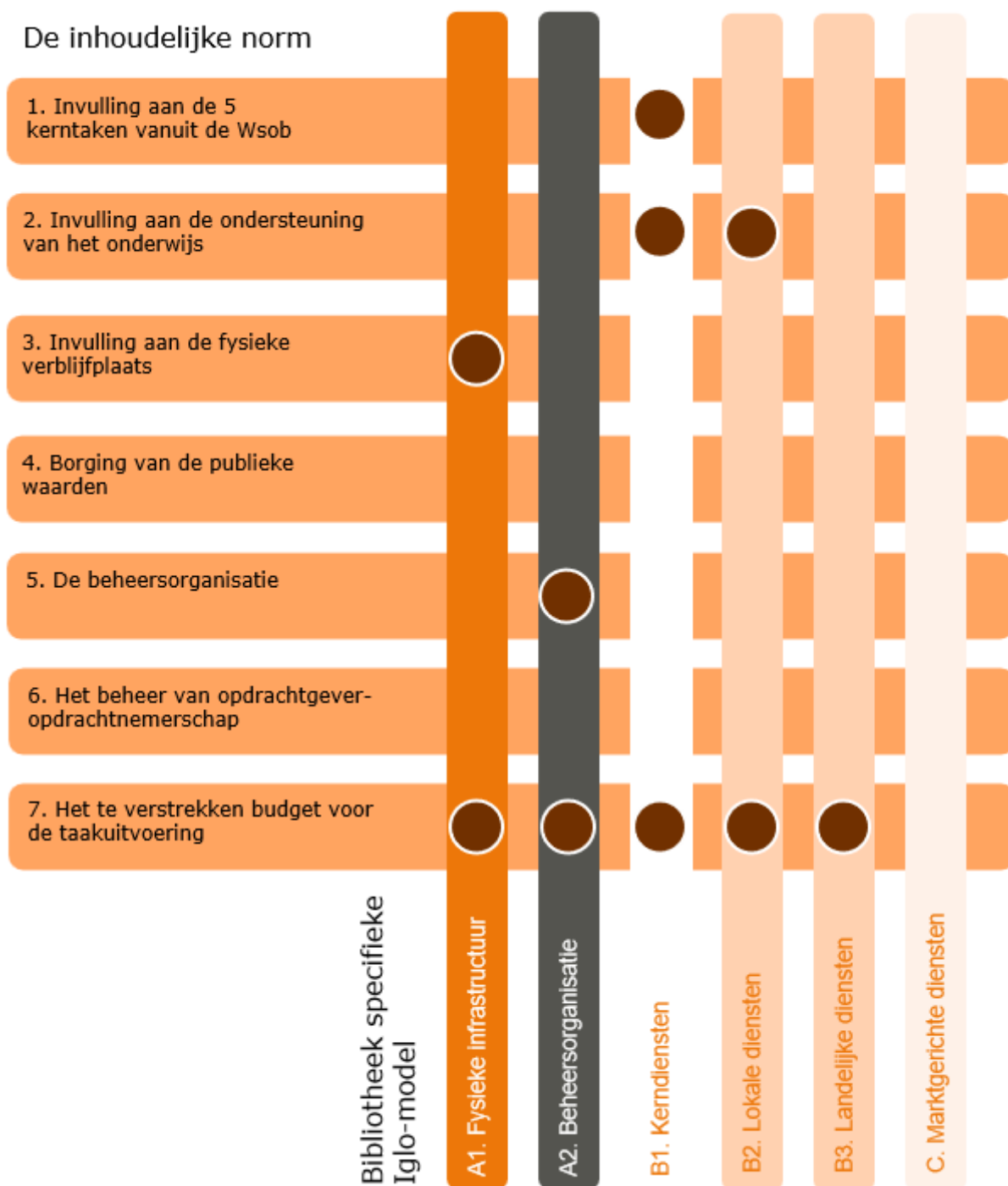
Daarmee leidt het bibliotheek specifieke Iglo-model tot een nadere duiding van de dienstverlening en bedrijfsvoering van een robuuste bibliotheek. Een robuuste bibliotheek:

- beschikt over een volwaardige fysieke infrastructuur (A1) en een stevige beheersorganisatie (A2);
- is structureel in staat tot het leveren van kerndiensten (B1);
- ontvangt de hiervoor benodigde publieke financiering;
- kan zodoende de wettelijke taken vervullen en op termijn aan de wettelijke zorgplicht voldoen;
- en is in de gelegenheid om te voorzien in aanvullende lokale, landelijke en marktgerichte diensten (B2, B3, C).

De relatie tussen de inhoudelijke norm en het bibliotheek specifieke Iglo-model

De inhoudelijke norm vanuit het normenkader, geeft invulling aan de term 'volwaardigheid' van een bibliotheekvoorziening. Door invulling te geven aan het normenkader wordt de volwaardige bibliotheekvoorziening voor alle inwoners toegankelijk en gewaarborgd. Dit sluit aan bij de omschrijving van de robuuste bibliotheek, die toekomstbestendig en maatschappelijk relevant is. In onderstaand figuur wordt de relatie tussen de inhoudelijke norm en de bouwstenen uit het bibliotheek specifieke Iglo-model visueel weergegeven.

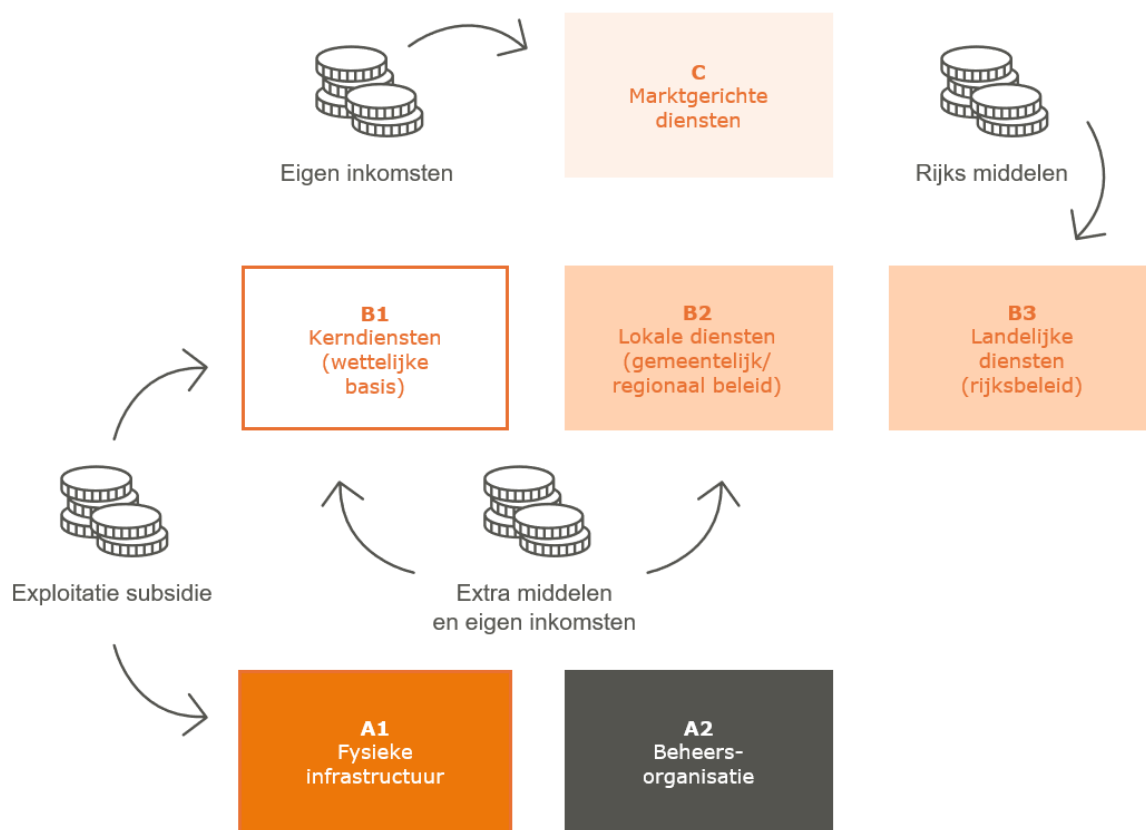
De inhoudelijke norm

De relatie tussen de financiële stromen en het bibliotheek specifieke Iglo-model

In het bibliotheek specifieke Iglo-model wordt onderscheid gemaakt tussen drie vormen van baten: 1) exploitatiesubsidie en eventueel extra middelen, 2) rijksmiddelen en 3) eigen inkomsten.

In onderstaand figuur wordt de relatie tussen deze verschillende financiële stromen en de bouwstenen vanuit het bibliotheek specifieke Iglo-model weergegeven.

Financiële stromen binnen het Bibliotheekspecifieke Iglo-model

Lokale vertaling wordt nog toegevoegd

Bijlage 3: Impact Taalhuis

Het Taalhuis is een samenwerking tussen de gemeente Gemert-Bakel, Bibliotheek De Lage Beemden, Ter AA en Stichting Lezen & Schrijven. Deze partners werken samen met als doel het verbeteren en onderhouden van de (digi)taalvaardigheden in de lokale omgeving. Dit doen ze o.a. aan de hand van het Meerjarenplan Basisvaardigheden 2025-2029.

In 2023 heeft Prof. Dr. Maurice de Greef als onderdeel van de Nederlandse Monitor Volwasseneneducatie onderzoek gedaan naar de impact van volwasseneducatie in de regio Helmond-De Peel, waar Taalhuis Gemert-Bakel onderdeel vanuit maakt. Hieruit is gebleken dat een groot aantal deelnemers een betere plek in de samenleving heeft gekregen. Uit de meting wordt duidelijk dat na 15 weken:

- circa 67% van de deelnemers een betere taalbeheersing krijgt;
- circa 35% tot 55% van de deelnemers een betere plek in de samenleving krijgt;
- circa 15% tot 30% van de deelnemers een betere arbeidsmarktpositie krijgt.

Samenvattend ervaren de deelnemers beter te gaan functioneren op verschillende levensdomeinen na deelname aan een leertraject mede gefaciliteerd door de gemeenten in de regio Helmond-De Peel in samenwerking met onder andere Ter AA, Senzer (i.s.m. Werkvloertaal) en Bibliotheek De Lage Beemden.